

Melen kraftverk, Kåfjord kommune, Troms - kommentarer til innkomne høringsuttalelser.

Tiltakshavers generelle kommentar:

De fleste høringsuttalelser inneholder uttalelser om konsekvenser for reindrifta. Disse tar utgangspunkt i rapporten *Utbygging av småkraftverk i Nordreisa og Kåfjord kommuner: Konsekvenser for reindriften i reinbeitedistrikt 36 Cohkolat ja Biertavárri, Rapport 2010:15* utarbeidet av en gruppe ved NORUT-Alta. Rapporten er basert på innspill fra reinbeitedistriktet, befaring i noen av prosjektområdene i august 2010 og gjennomgang av tidligere publikasjoner. Mange av disse publikasjonene er basert på studier på nord-amerikanske villrein.

Det har vært reist kritikk mot metodologiske prinsipper benyttet i mange av de tidligere publikasjonene. En forskergruppe ved UIO/UMB er i ferd med å gjennomføre studier på norsk tamrein i 7 områder i Norge. Formålet er å finne ut om reinsdyras adferd før og etter bygging av kraftlinjer og vindkraftverk. Metoden som er benyttet er en kombinasjon av visuelle observasjoner og registrering av bevegelsesmønsteret hos radiomerkede reinsdyr (simler).

Ett av områdene der denne type undersøkelse har pågått og pågår fortsatt er Fakkenhalvøya på Vannøy, Karlsøy kommune, Troms. I dette området startet byggingen av Fakken Vindkraftpark i 2011. Fra sammendraget i *Rapport fra Fakken vindpark – Litt om reinsens adferd på Vannøya i sammenheng med bygging av Fakken vindpark*, siteres følgende;

«Denne rapporten har som hovedmål å gi en foreløpig vurdering av om og hvordan tamreinen på Vannøya, Nord-Troms, reagerer på den aktiviteten som foregår i forbindelse med byggingen av Fakken vindpark på Fakken halvøya. Dette er gjort med bakgrunn i registreringer av dyrenes adferdsmønster 1-2 år (2009-2010) før utbyggingen startet sammenlignet med adferden under anleggsfasen som nå har pågått i over et år (2011).

Samtidig har en som delmål vurdert beitegrunnlaget og hvordan reinen synes å utnytte dette beitet relatert til tidligere antagelser og beregninger for Vannøya.

Registreringene av reinsens adferd er gjort med månedlige visuelle observasjoner på Fakken halvøya inklusive Fakken vindpark, langs den nye høyspentlinjetraseen fra Fakken til Bøtneset og kontinuerlige (daglige) observasjoner med radiomerkede dyr (GPS) over hele øya – medregnet Fakken halvøya og Fakken vindpark og linjetraséen.

Resultatene av de visuelle observasjonene (tabell 1 og tabell 2) viser ikke forskjell på reinsens opphold og adferd på Fakken halvøya, i selve vindparken og i området langs den nye linjetraséen fra før utbyggingen startet (2009-2010) sammenlignet med dyrenes opphold og adferd etter at utbyggingsarbeidet startet – under anleggsfasen (2011).

Resultatene av GPS registreringene, som har foregått over hele øya, viser heller ikke forskjell på reinsens adferdsmønster fra før utbygging (2010) sammenlignet med adferden etter at utbyggingen kom i gang (2011).»

Fakken-rapporten kan ikke bekrefte konklusjonene i NORUT-rapporten. Overført til småkraftverkene i Kåfjord og Nordreisa betyr dette at virkninger for reindrifta, særlig i anleggsfasen, kan være minimale.

Fylkesmannen uttaler:

«Det er ikke gjennomført noen vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet. Dvs at utredningsplikten av landskap ikke er oppfylt.»

Tiltakshavers kommentar:

Konsesjonssøknaden, som ble innlevert 5.12.2007, ble utarbeidet etter gjeldende mal for konsesjonssøknader. I avsnitt 3.7 Landskap er står det;

«Området og konsekvenser av tiltaket for landskapsmessige forhold i anleggs- og driftsfasen skal beskrives. Landskapselement som fosser og stryk skal omtales, og forventede konsekvenser beskrives. Det skal beskrives hvordan tekniske inngrep som inntak/inntaksdam, rørtrasé og kraftstasjon blir liggende i terrenget og hvor synlig/skjemmende disse vil bli for omgivelsene. Dersom landskapsmessige hensyn tilsier at det kan være aktuelt med slipp av vann i bestemte perioder, skal det vedlegges fotodokumentasjon av berørt område ved ulike beregnede vannføringer.»

Sitatet fra søknadsmalen må oppfattes som et krav til utforming av søknader.

I konsesjonssøknaden, avsnitt 3.7 Landskap står det;

«Nedre deler av tiltaksområdet bærer tydelig preg av menneskelig aktivitet. Eksempler er grustaket, dyrket mark, skogsbilvei og mindre hogstflater. Øvre deler av tiltaksområdet virker helt urørt.

Tett vegetasjon langs elva gjør at fosser og stryk ikke kan ses fra fylkesveien. Denne vegetasjonen vil ikke bli rørt under utbyggingen.

Inntaksdammen og kraftstasjonen vil ikke være synlig fra fylkesveien. Rørgata og anleggsveien vil være godt synlig i den sørvendte skråningen. Etter hvert som rørgata gror igjen, vil bare anleggsveien være synlig.

Nærhet til inngrepsfrie naturområder er omtalt i avsnitt 2.6.»

Tiltakshaver mener å ha fulgt «instruksen» i søknadsmalen som gjaldt da søknaden ble utarbeidet.

Fylkeskommunen uttaler:

«Fylkeskulturetatens anliggende i denne type saker knytter seg til kulturminner, kulturmiljø, friluftsliv og landskapsinteresser.

Melen, Kåfjord kommune

Utredning for de temaene vi er sektormyndighet for så mangelfulle at vi ikke kan ta stilling til om vi vil anbefale utbygging eller ikke.»

Tiltakshavers kommentar:

Landskap. Viser til tiltakshavers kommentar til Fylkesmannens uttalelse.

Kulturminner. Da utarbeidelsen av konsesjonssøknaden ble startet i 2007, meddelte Fylkeskommunen i brev datert 9.8.2007 at, sitat: «Vi har ingen innvendinger til planene i Rotsunddalen og Kåfjorddalen. Her viser vi til tiltakshavers meldeplikt etter kulturminnelovens§ 8, 2. ledd som pålegger tiltakshaver – og de som jobber for han, å melde fra til kulturminnemyndigheten dersom det likevel oppdages spor etter tidligere menneskelig aktivitet. Vi ber om at dette fremgår i prosjektplan eller lignende.»

Imidlertid er det i ettertid utført undersøkelse av kulturminner ved Ruovdasjohka i to omganger. På østsiden av Ruovdasjohka ble det i 2010 funnet 7 automatisk fredede kulturminner, mens det på vestsiden ikke ble funnet noen kulturminner i 2012.

P g a lokal motstand og oppfordring fra Jordskifteretten ble rørgatetraséen fra kote 100 flyttet til vestsiden. Dette vil medføre at kulturminner/- landskap ikke blir berørt av inngrepet på samme måte som i det opprinnelige søknadsutkastet.

Kåfjord kommune uttaler:

«Utbyggingen genererer ingen inntekter til Kåfjord kommune utenom inntekter fra falleien til grunneierne og eventuelt aksjeutbytte til de av grunneierne som er aksjonærer i selskapet.

Forholdet med at utbyggingen kan få betydning for grunnvannsstanden i dette området av Kåfjorddalen og vannstanden i Kåfjordelva bør dette utredes grundigere.»

Tiltakshavers kommentar:

Det blir altfor lett å hevde at utbyggingen ikke gir inntekter til kommunen. I anleggsfasen vil det i størst mulig utstrekning bli benyttet lokale håndverkere og entreprenører. Disse beskattes lokalt. I tillegg er bruk av lokale entreprenører med på å etablere og heve kompetansenivået hos lokale håndverkere og entreprenører.

I driftsfasen betaler grunneierne skatt på utbetalt falleie. Falleien inkluderer 50 % av «grønne sertifikater». Eventuell eiendomsskatt kommer i tillegg. Det er ikke endelig bestemt hvilken forretningsadresse Melen Kraft AS skal ha. Dersom driftsselskapet får forretningsadresse i Kåfjord kommune, medfører dette skatteinntekter av driftsinntektene til kommunen.

Tiltakshaver kan ikke se hvordan prosjektet i Ruovdasjohka kan påvirke vannstanden i Kåfjordelva, eller isforholdene i Kåfjorden. Småkraftverket slipper driftsvannet tilbake til elva ved kote 50, dvs. 20 høydemeter over Kåfjordelva. Det er og har vært påstått at grunnvannsstanden i Kåfjorddalen er redusert. Vi kan ikke finne at dette er dokumentert. Det foreligger ingen undersøkelser av grunnvannsressursene i Kåfjorddalen, heller ikke i NGU sin grunnvannsdatabase GRANADA. Dette er forhold som bør undersøkes og eventuelt overvåkes..

Det reises kritikk mot Guolašjohka kraftverk i ulike sammenhenger. Men man unnlater å ta med i betraktningen at Guolašjohka kraftverket bidrar årlig med 7-8 mill kr i form av skatter, avgifter og konsejnskraft til kommunen. Med en midlere årsproduksjon på 317 GWh bidrar kraftverket til å minske kraftunderskuddet i Troms fylke. Fortsatt må det hentes kraft som er produsert andre steder i landet, eller importeres fra utlandet, dvs. kraft som er produsert i varmekraftverk basert på atom- eller fossilt brensel.

Sametinget uttaler:

Sametingets vurdering m/innsigelse:

«Rørgatetraséen er flyttet til vestsiden av Ruovddasjohka. Dette området er ikke befart med tanke på kulturminner. Vi anser sannsynligheten stor for at befaringen vil avdekke samiske kulturminner også på vestsiden av elva. Undersøkelsesplikten i henhold til § 9 i kulturminneloven bør oppfylles før konsejnsvedtak, og må oppfylles før tiltaket kan settes i verk.

Virkningen på reindrift vil reduseres ved at det legges opp til at anleggsveien skal fjernes etter at kraftverket er ferdig utbygd. Sametinget mener likevel at dette tiltaket representerer et betydelig inngrep i

et område som i dag må betegnes som inngreps fritt. Anleggsfasen vil kunne bli problematisk for reindrifta.

Sametinget har innsigelsesrett etter Lov nr 71 av 27.06.2008 om planlegging (plan og bygningsloven) i kraftkonsesjonssaker, se Lov nr 50 av 29.06.1990 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 2-1, 7. ledd og plan- og bygningsloven § 5-4, 3 ledd, jf. plan og bygningsloven § 3-1, bokstav c.

På bakgrunn av det overnevnte **reiser vi innsigelse** til konsesjonssøknaden.»

Tiltakshavers kommentar:

Området vestafor Ruovdasjohka ble befart av Sametinget avd. for kulturminner i begynnelsen av juli 2012 og skriver i en e-post mottatt her 31. juli at

«Området er befart uten at det ble registrert automatisk fredete samiske kulturminner som berøres av de omsøkte tiltakene. Sametinget har ingen merknader til den foreslåtte reguleringsplanen.

Skulle det likevel under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og Troms fylkeskommune omgående, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) §§ 8 og 9. Vi forutsetter at dette pålegget formidles til den som skal utføre arbeidet i marken.»

Tiltakshaver tar dette til etterretning.

Virkninger for reindrifta mener tiltakshaver er redusert/eliminert ved at den midlertidige anleggsveien blir fjernet etter at anleggsarbeidene er fullført. Det vil være enkelt å hindre kjøring med ATV i rørgata. Dette kan gjøres ved å legge større steiner som vil hindre passasje for terrengkjøretøy.

Reindrifftsforvaltningen uttaler (korrigert):

«Områdestyret fremmer innsigelse mot omsøkte kraftverk.

Begrunnelse:

Konsekvensene av dette tiltaket vil være for store og inngripende i forhold til reindriften i området, til at Områdestyret kan gå med på iverksetting av tiltaket.

En anleggsvei inn til området vil lette adkomsten inn i området, og det vil være problematisk med mer trafikk og folk på fjellet. Området er tidlig vårbeite og i nærhet til kalvingsland. Vei gjennom og økt trafikk i området vil hindre reinens bruk av området og avskjære reinens bruk av enkelte andre deler av beiteområdet, selv om deler av veien fjernes etter anleggsfasen. Større arealer enn inngrepets størrelse vil gå tapt og gi negative ringvirkninger for resten av distriktet.»

Tiltakshavers kommentar:

Ut fra Reindrifftsforvaltningens egne arealbrukskart er det bare sommerbeite 1 som blir berørt av prosjektet, dvs. et areal som er av middels verdi jfr. OEDs Retningslinjer for små vannkraftverk.

Tiltakshaver viser til generell kommentar helt foran. Rapporten som kommentaren er bygget på vedlegges som eget dokument. Det er planlagt at anleggsveien skal fjernes etter at anlegget er idriftssatt.

Uttalelse Forum for Natur og Friluftsliv i Troms

«Melen ligger i et område som er vurdert å ha verdi B (viktig) hva gjelder friluftsliv. Langs sørsiden av elva går det en markert og mye brukt tursti helt opp til høgfjellet. Denne er en viktig innfallsport til lett

tilgjengelige og attraktive friluftsområder som byr på et rikt spekter av friluft aktiviteter, særlig gjennom sine gode fiskevann og jaktområder. Den planlagte rørtraseen og anleggsveien ved en eventuell utbygging vil komme til å følge denne viktige stien. I konsesjonssøknaden står det "i

anleggsfasen kan anleggsarbeidene oppleves som en ulempe for turgåere og jegere, men neppe i driftsfasen». Konsekvensen ble derfor satt til middels negativ i driftsfasen og uten til ingen negativ i driftsfasen.

En ødeleggelse av en viktig tursti, eller å legge en anleggsvei helt inntil, ser FNF Troms helt klart at vil ha store negative konsekvenser for utøvelsen av friluftsliv i området. Vurderingen "Liten til ingen negativ konsekvens" i driftsfasen mener FNF Troms er uholdbar. Det begrunnes ikke hvorfor dette ikke skulle få noen konsekvenser. For de aller fleste vil naturopplevelsen bli forringet av å få ødelagt sine naturlige stier, samt få store synlige inngrep i sitt turområde.

Konklusjon: Grunnet den viktige funksjonen Melen-området har for friluftsliv og som innfallsport til et variert og mye brukt høgfjellsområde henstiller FNF Troms at konsesjon til Melen kraftverk ikke blir gitt.»

Tiltakshavers kommentar:

Det skal ryddes opp skikkelig i rørtraséen. Det øverste matjordlaget legges tilbake over rørgrøfta. Turstien istandsettes til bruk for fotturister.

Uttalelse fra Oldervoll m.fl.

Biologisk og arts mangfold.

Inngrepet ved en utbygging vil skade et område som berører bekkekløft, rødlistearter av planter og dyr (2). gamle bevaringsverdige tufter, samiske kulturminner og reinbeiteområde. Store deler av fjellområdene i nedbørfeltet til Ruovddásjohka består av inngrepsfri natur (INON).

Bekkekløfter: Bekkekløfter er en naturtype der flere vegetasjonstyper inngår, og som kjennetegnes ved konstant høy luftfuktighet og et potensial for et rikt arts mangfold, inkludert mange rødlistearter. På grunn av Norges geologi, topografi og fuktige klima, er det særlige gunstige forhold for utvikling av fuktige livsmiljø knyttet til bekkekløfter og fossesprøytoner med et stort og til dels spesialisert biologisk mangfold. Norge har et internasjonalt ansvar for å bevare arts mangfoldet knyttet til bekkekløfter og fossesprøytoner. Bekkekløfter er også en prioritert skogtype for et utvidet skogvern i Norge.

Biologisk mangfold: Fugle- og pattedyrfaunaen i planområdet anses som rik (2). Sikre rødlistearter av pattedyr og fugler er fjellrev (kritisk truet), bjørn og jerv (sterkt truet), gaupe, oter og hønsehauk (sårbar), kongeørn, fjellvåk, jaktfalk, stær og steinskvett (nær truet). Av rødlistede plantearter er registrert bakkesøte og issøleie (begge nær truet).

Tiltakshavers kommentar:

Avbøtende tiltak i søknaden er basert på utredninger og vurderinger gjort i rapport om biologisk mangfold.

Grunnvann / uttørking.

Ruovddasjohka tilfører grunnvann til store deler av området nedre Skattvoll og fjellsiden overfor. Disse områdene vil bli mindre produktiv med hensyn til:

- For produksjon
- Skogsbeite for geit og sau som er en av de beste på øst-siden av Kåfjorddalen

- *Uttørring av skogen, bekkene forsvinner.*

Tiltakshavers kommentar:

Grunnvannsressurser i området er ikke kartlagt og bør muligens undersøkes og overvåkes.

Mest synlige.

Av de elvene som søkes utbygd i Indre Kåfjord vil Ruovdasjohka bli den mest synlig. Straks man kommer ut av Isfjelltunellen i Birtavarre vil man få rørgate trassen midt i syne. Hele eller deler av trassen vil man stort sett se i hele bygda fra Birtavarre og oppover.

Tiltakshavers kommentar:

Rørtraséen vil de først årene være synlig fra f.eks. Isfjelltunnelen, men vil revegeteres med stedlig vegetasjon og ikke lenger være synlig etter noen år.

Ingen bidrag til bosetting.

Ingen av fallrettighetshaverne driver jordbruk slik at utleie av fallrettighetene skulle kunne være et bidrag til jordbruksdriften. Alle rettighetshaverne leier jordene ut til bønder i bygda. Når jorda blir mindre produktiv blir de også automatisk mindre attraktiv. Bøndene får heller ingen kompensasjon i form av utleie av fallrettighetene.

Det er ingen av nåværende eiere eller neste generasjon eiere som på grunn leieinntektene bosetter seg i Kåfjord til det er inntektene for små.

Det bidrar heller til avfolkning fordi eierne vil holde på eiendommene sine for å sikre seg leieinntektene og bøndene bærer kostnadene.

Tiltakshavers kommentar:

Falleieinntekter kan bidra til at husene på eiendommene blir vedlikeholdt og dermed forebygge forfall. Vi er kjent med fra andre prosjekter der neste generasjon har signalisert et sterkt ønske om å overta eiendommer dersom det bygges småkraftverk på eiendommen. Og motsatt; Avslag på søknader har ført til motsatt konklusjon.

Varige arbeidsplasser.

Utbyggingen gir ingen varige arbeidsplasser. Kraftverket vil bli fjernstyrt av den egentlige eieren Troms kraft.

Tiltakshavers kommentar:

Kraftverket vil trenge noe pass og tilsyn anslått til et halvt årsverk. Det er ingen automatikk i at kraftverket vil bli fjernstyrt fra driftssentralen til Troms Kraft.

Inngrepsfri natur

Inngrepsfri natur er allerede i dag en «mangelvare» i Indre Kåfjord. I forbindelse med utbygging og drift av Goullas kraftverk er Indre Kåfjord belastet med:

- *Kraftlinjer langs dalen, opp fjellsidene på begge sider av Kåfjorddalen og over fjorden.*
- *Tørrlagt hovedelv og alle fossefall og elver på vestsiden av Kåfjorddalen.*
- *I tillegg blir indre Kåfjord strekt berørt av utbygging av kraftlinja Balsfjord - Hammerfest*

Tiltakshavers kommentar:

Det er korrekt at det blir endringer i INON-sone 1 (1-3 km fra større inngrep) og sone 2 (3-5 km fra større inngrep). Endringene er små. Det blir ingen endringer i villmarkspreget naturområder (mer en 5 km fra større inngrep).

Konklusjon:

Inntektene kraftverket kan generere står ikke i forhold til de negative konsekvenser utbyggingen vil medføre.»

Tiltakshavers kommentar:

Tiltakshaver har funnet at kraftverket vil være lønnsomt for alle parter. Hadde det motsatte vært tilfelle, ville Elvekraft ikke gått inn i prosjektet.